

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

ĐỖ VĂN HIỆP

**HOÀN THIỆN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN
TRONG CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC
TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2020

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

ĐỖ VĂN HIỆP

**HOÀN THIỆN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN
TRONG CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC
TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG**

Chuyên ngành : Kế toán

Mã số : 9.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS, TS. NGÔ THỊ THU HỒNG

HÀ NỘI - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan bản Luận án là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong Luận án là trung thực và có nguồn gốc rõ ràng.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN**Đỗ Văn Hiệp**

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Lời cam đoan	i
Mục lục.....	ii
Danh mục các chữ viết tắt.....	v
Danh mục các bảng	vi
Danh mục các biểu đồ	vii
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: LÝ LUẬN VỀ HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP	20
1.1. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN VÀ VAI TRÒ CỦA HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG QUẢN LÝ DOANH NGHIỆP.....	20
1.1.1. Khái niệm hệ thống thông tin kế toán trong doanh nghiệp	20
1.1.2. Vai trò của hệ thống thông tin kế toán trong quản lý doanh nghiệp.....	22
1.1.3. Mục tiêu và yêu cầu của hệ thống thông tin kế toán trong doanh nghiệp.....	25
1.2. CÁC YẾU TỐ CẤU THÀNH HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG DOANH NGHIỆP	28
1.2.1. Căn cứ xác định các yếu tố cấu thành hệ thống thông tin kế toán trong doanh nghiệp.....	28
1.2.2. Các yếu tố cấu thành hệ thống thông tin kế toán	31
1.3. CÁC THỦ TỤC KẾ TOÁN.....	38
1.3.1. Hệ thống chứng từ kế toán.....	39
1.3.2. Hệ thống tài khoản kế toán	41
1.3.3. Hệ thống sổ kế toán.....	43
1.3.4. Hệ thống báo cáo kế toán.....	45
1.4. CÁC PHƯƠNG TIỆN KỸ THUẬT SỬ DỤNG TRONG HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN	46
1.4.1. Phần cứng	47
1.4.2. Phần mềm	48
1.5. HỆ THỐNG KIỂM SOÁT VÀ KIỂM TRA KẾ TOÁN.....	53
1.6. HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN CỦA MỘT SỐ NƯỚC VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM RÚT RA CHO CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG.....	56

1.6.1. Hệ thống thông tin kế toán của một số nước trên thế giới.....	56
1.6.2. Bài học kinh nghiệm rút ra cho các doanh nghiệp thuộc tổng cục Công nghiệp Quốc phòng.....	60
Kết luận chương 1	62
Chương 2: THỰC TRẠNG HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	63
2.1. TỔNG QUAN VỀ CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	63
2.1.1. Khái quát lịch sử Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng.....	63
2.1.2. Cơ cấu tổ chức quản lý Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng	65
2.1.3. Đặc điểm bộ máy quản lý sản xuất kinh doanh	68
2.2. THỰC TRẠNG HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	70
2.2.1. Bộ máy kế toán và nguồn nhân lực trong bộ máy kế toán	70
2.2.2. Thực trạng về dữ liệu kế toán.....	76
2.2.3. Hệ thống phương tiện kỹ thuật.....	79
2.2.4. Thực trạng về các thủ tục kế toán	84
2.2.5. Hệ thống kiểm soát và kiểm tra kế toán	108
2.2.6. Về ứng dụng công nghệ thông tin.....	110
2.3. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TẠI CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	111
2.3.1. Ưu điểm	111
2.3.2. Hạn chế	113
2.3.3. Nguyên nhân hạn chế.....	119
Kết luận chương 2	120
Chương 3: HOÀN THIỆN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	121
3.1. ĐỊNH HƯỚNG CHIẾN LƯỢC PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG CỦA TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	121
3.1.1. Quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ xây dựng và phát triển công nghiệp Quốc phòng đến năm 2020 và những năm tiếp theo của Đảng và Nhà nước.....	121
3.1.2. Chiến lược xây dựng và phát triển công nghiệp quốc phòng của Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng những năm tới.....	123

3.2. YÊU CẦU HOÀN THIỆN.....	129
3.2.1. Phải tuân thủ Luật kế toán, các nguyên tắc, chuẩn mực kế toán Việt Nam và các văn bản pháp lý về kế toán hiện hành	129
3.2.2. Phải phù hợp với đặc điểm cụ thể và yêu cầu quản lý của Tổng cục và của các doanh nghiệp trực thuộc	130
3.2.3. Phải đảm bảo cung cấp đầy đủ, kịp thời và trung thực các thông tin kinh tế, tài chính phục vụ các đối tượng sử dụng.....	131
3.2.4. Phải quán triệt quan điểm tiết kiệm, hiệu quả và khả thi.....	132
3.3. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN HỆ THỐNG THÔNG TIN KẾ TOÁN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP THUỘC TỔNG CỤC CÔNG NGHIỆP QUỐC PHÒNG	132
3.3.1. Hoàn thiện cơ cấu, sắp xếp lại các doanh nghiệp thuộc Tổng cục phù hợp theo xu thế mới	132
3.3.2. Hoàn thiện bộ máy kế toán.....	133
3.3.3. Hoàn thiện dữ liệu kế toán.....	140
3.3.4. Hoàn thiện hệ thống chứng từ kế toán	140
3.3.5. Hoàn thiện việc vận dụng hệ thống tài khoản kế toán.....	142
3.3.6. Hoàn thiện hệ thống sổ kế toán	150
3.3.7. Hoàn thiện hệ thống báo cáo kế toán.....	152
3.3.8. Hoàn thiện phương tiện kỹ thuật sử dụng trong HTTT kế toán.....	160
3.3.9. Hoàn thiện hệ thống kiểm soát và kiểm tra kế toán.....	161
3.3.10. Hoàn thiện về ứng dụng công nghệ thông tin trong HTTT kế toán	163
3.4. ĐIỀU KIỆN THỰC HIỆN CÁC GIẢI PHÁP.....	165
3.4.1. Về phía Nhà nước	165
3.4.2. Về phía các Hội nghề nghiệp	168
3.4.3. Về phía các doanh nghiệp thuộc Tổng Cục Công nghiệp Quốc phòng.....	168
Kết luận chương 3	169
KẾT LUẬN	170
DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ	172
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	173
PHỤ LỤC.....	178

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
BCKQKD	Báo cáo kết quả kinh doanh
BCKT	Báo cáo kế toán
BCLCTT	Báo cáo lưu chuyển tiền tệ
BCTCHN	Báo cáo tài chính hợp nhất
BHXH	Bảo hiểm xã hội
BHYT	Bảo hiểm y tế
BQP	Bộ Quốc phòng
CNQP	Công nghiệp Quốc phòng
CNTT	Công nghệ thông tin
DN	Doanh nghiệp
GTGT	Giá trị gia tăng
HTTK	Hệ thống tài khoản
HTTT	Hệ thống thông tin
HTTTKT	Hệ thống thông tin kế toán
KTQT	Kế toán quản trị
KTTC	Kế toán tài chính
NCTT	Nhân công trực tiếp
NQ	Nghị quyết
NVLTT	Nguyên vật liệu trực tiếp
QLDN	Quản lý doanh nghiệp
QUTW	Quân ủy trung ương
SXC	Sản xuất chung
SXKD	Sản xuất kinh doanh
TCT	Tổng công ty
TK	Tài khoản
TKKT	Tài khoản kế toán
TNHHMTV	Trách nhiệm hữu hạn một thành viên
TSCĐ	Tài sản cố định

DANH MỤC CÁC BẢNG

	<i>Trang</i>
Bảng 2.1: Một số chỉ tiêu chủ yếu năm 2018.....	69
Bảng 2.2: Trình độ đào tạo của những người làm kế toán trong các doanh nghiệp.....	75
Bảng 2.3: Hình thức tổ chức bộ máy kế toán tại các doanh nghiệp	76
Bảng 2.4: Thực trạng về việc sử dụng phần mềm kế toán tại các doanh nghiệp.....	82
Bảng 2.5: Những khó khăn khi sử dụng phần mềm kế toán	84
Bảng 2.6: Hình thức sổ kế toán tại các doanh nghiệp thuộc Tổng cục	93
Bảng 2.7: Tình hình biến động vốn chủ sở hữu tại Công ty TNHH MTV đóng tàu Hải Sơn	100
Bảng 2.8: Sở hữu vốn của Tổng công ty và các cổ đông tại Công ty TNHH MTV đóng tàu Hải Sơn.....	101

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ*Trang*

Sơ đồ 2.1: Bộ máy quản lý Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng (Theo Quyết định 2057/QĐ-TTg ngày 16/11/2011).....	66
Sơ đồ: 2.2: Bộ máy quản lý của Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng (Theo Quyết định 4406/QĐ-BQP).....	67
Sơ đồ 2.3: Tổ chức bộ máy kế toán các tổng công ty	70
Sơ đồ 2.4: Mô hình tổ chức bộ máy kế toán của các đơn vị trực thuộc	73

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong bối cảnh nền kinh tế Việt Nam hiện nay ngày càng hội nhập sâu vào kinh tế thế giới, kế toán càng trở nên quan trọng trong việc cung cấp thông tin về kinh tế tài chính phục vụ cho công tác điều hành quá trình sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp nói chung và các doanh nghiệp Quốc phòng nói riêng.

Để có thông tin phục vụ cho công tác điều hành quản lý của lãnh đạo doanh nghiệp, mỗi doanh nghiệp đều phải thiết lập cho mình một hệ thống thông tin kế toán phù hợp. Tuy nhiên, cách thức tổ chức hệ thống thông tin kế toán của mỗi doanh nghiệp phụ thuộc vào tầm quan trọng và vai trò của hệ thống thông tin kế toán trong việc quản lý, điều hành hoạt động của doanh nghiệp đó. Các doanh nghiệp thuộc Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng, một mặt vừa là những đơn vị thực hiện chức năng của Quân đội Nhân dân Việt Nam, mặt khác vừa là những đơn vị thực hiện nhiệm vụ kinh tế quốc phòng.

Trong những năm gần đây, vấn đề giao quyền tự chủ cho các doanh nghiệp thuộc Bộ quốc phòng nói chung và các doanh nghiệp thuộc Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng nói riêng đã trở nên phổ biến nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo của các doanh nghiệp, góp phần nâng cao hiệu quả kinh tế của các doanh nghiệp và tính năng động của nền kinh tế Việt Nam trong thời kỳ hội nhập ngày càng sâu rộng với kinh tế thế giới. Tuy nhiên, vấn đề về tổ chức hệ thống thông tin kế toán trong các doanh nghiệp thuộc Tổng cục Công nghiệp quốc phòng vẫn còn nhiều hạn chế, bất cập, chưa đáp ứng đầy đủ thông tin phục vụ cho lãnh đạo trong việc điều hành quá trình SXKD, đặc biệt là vấn đề tổ chức thu thập dữ liệu thông qua một số phương tiện, thiết bị kỹ thuật cũng như vấn đề về xử lý dữ liệu thu thập được nhằm cung cấp thông tin đầy đủ, chính xác và tin cậy cho công tác quản trị doanh nghiệp. Hơn nữa, trong bối cảnh hội nhập kinh tế thế giới ngày càng sâu rộng hiện nay, thông